

ИЗВЈЕШТАЈ О ПОСЛОВАЊУ

**Аеродроми Републике Српске а.д.
Бања Лука**

за 2021. годину

Лакташи, август 2022. године

САДРЖАЈ:

УВОД.....	3
I ОПШТИ ПОДАЦИ О ДРУШТВУ.....	4
1. Власничка структура.....	5
2. Организациона и кадровска структура.....	6
II ФИЗИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА.....	9
1. Путнички саобраћај.....	9
2. Робни саобраћај.....	12
III ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА.....	13
1. Приходи.....	13
2. Расходи.....	13
IV ПОСЛОВНИ СЕГМЕНТИ ПРЕДУЗЕЋА.....	17
V КОРЕКЦИЈА ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА.....	17
VI ЕФЕКТИ ПРОЦЈЕНЕ ИМОВИНЕ.....	17
VII ОТКУП СОПСТВЕНИХ АКЦИЈА.....	19
VIII ПОКАЗАТЕЉИ УСПЈЕШНОСТИ ПОСЛОВАЊА.....	19
IX УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА.....	21
X РАДНА СНАГА.....	23
XI ИНВЕСТИЦИОНИ ПРОГРАМ.....	24
XII ПОВЕЗАНА ПРАВНА ЛИЦА.....	25
XIII ШКОЛСКИ ЦЕНТАР.....	25
XIV БЕЗБЈЕДНОСТ ВАЗДУШНЕ ПЛОВИДБЕ-SAFETY.....	28
XV СЛУЖБА БЕЗБЈЕДНОСТИ-SECURITY.....	29
XVI ЗНАЧАЈНИ ДОГАЂАЈИ У 2022. ГОД. ДО ДАТУМА ПИСАЊА	.....
ИЗВЈЕШТАЈА О ПОСЛОВАЊУ ЗА 2021. ГОД.....	30
XVII ПРОЦЈЕНА ОЧЕКИВАНОГ БУДУЋЕГ РАЗВОЈА.....	30
XVIII ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ.....	31
XIX ПРАВИЛА КОРПОРАТИВНОГ УПРАВЉАЊА.....	31
XX СУДСКИ СПОРОВИ.....	32
XXI РИЗИЦИ У ПОСЛОВАЊУ.....	33
ЗАКЉУЧАК.....	34

УВОД

На пословање Предузећа у 2021. години значајно је утицала обустава саобраћаја услед пандемије вируса КОВИД 19. Ваздушни саобраћај је у првој половини године био готово потпуно редукован, саобраћала је само компанија Air Serbia и остали летови. У јуну мјесецу долази до нормализације саобраћаја, када поново почиње саобраћати компанија Ryanair и потписан је уговор са новим компанијама Wizz air и To Montenegro. Такође, од јуна мјесеца поново је успостављен и чартер лет за Анталију. Захваљујући потписивању уговора са новим компанијама и проширењу броја линија са компанијом Ryanair, остварено је значајно веће остварење физичког обима саобраћаја од планираног, и то за 24,76% више авио операција и 125,85% више превезених путника, односно 83.596 више путника од планираног броја. Обављене су укупно 2.702 авио-операције и превезено је укупно 139.882 путника.

Компанија Ryanair је у току године саобраћала према следећим дестинацијама: Geteborg, Memingen, Brisel, Frankfurt, Stocholm, Већ и Bergamo.

Компанија Wizz air је од јуна мјесеца саобраћала према следећим дестинацијама Dortmund, Bazel, Malmo, Stokholm, Eindhoven и од децембра за Hamburg.

Компанија To Montenegro је у периоду од јуна до септембра на релацији Тиват-Бања Лука-Тиват превезла укупно 3.645 путника.

Air Serbia је у 2021. години обавила 166 авио-операција и превезла 6.272 путника, што је још увијек значајно испод остварења у 2019. години, прије смањења броја летова услед пандемије, када је превезла 18.351 путника.

Kontiki Travel, Београд је у сарадњи са превозником Freebird, организовао charter летове за Анталију. Реализовано је укупно 38 летова и превезено 6.205 путника.

Предузеће је у 2021. години остварило укупне приходе у износу од 5.979.372,19 КМ, укупне расходе у износу од 6.091.816,42 КМ, што значи да је предузеће остварило пословни губитак у износу од 112.444,23 КМ. Губитак текуће године последица је првенствено књижења насталих обезвјеђења имовине након процјене, у укупном износу од 902.547,22 КМ. Укупни приходи у 2021. години у износу од 5.979.372,19 КМ већи су у односу на приходе остварене у 2020. години за 51,58% и достигли су ниво прихода из 2019. године (5.989.193 КМ).

На основу Одлуке Управе предузећа, извршено је резервисање трошкова за судски спор са БХДЦА, и то у износу од 133.486,00 КМ, што чини 50% вриједности спора.

У току године Предузеће је имало додатни проблем у пословању због судске пресуде по основу несагласног акционара, ОАИФ Adriatic Balanced, што је узроковало укупан одлив новца у износу од 376.371 КМ, са припадајућим каматама и трошковима поступка. На овај начин Друштво је стекло још 398.865 редовних акција и тиме остварило процентуално учешће од 13,13% у укупним акцијама Друштва.

Током 2021. године, Одлуком Управе Друштва, стављени су у употребу изграђени објекат за карго складиште укупне вриједности 1.326.008 КМ и дограђени дио пристанишне зграде и реконструисаног дијела укупне вриједности 732.500 КМ. Уз наведени објекат за карго складиште, активирана је и припадајућа опрема у вриједности 1.375.759 КМ. Влада Републике Српске је у оквиру Програма јавних инвестиција за 2021. годину одобрила средства у износу од 907.000,00 КМ за реализацију дијела пројекта адаптације аеродромских површина (писте и платформе).

Предузеће је у току године извршило процјену имовине, што је условило значајне промјене у финансијским извјештајима. Процјењена вриједност некретнина, постројења и опреме на дан 31.12.2021. године износи укупно 25.153.390 КМ, што је више за 101,17% у односу на вриједност истих исказану на дан 31.12.2020. године у износу од 12.503.710 КМ. Ефекти процјене имовине су се одразили и на повећање ревалоризационих резерви у укупном износу од 11.899.954 КМ. Позитиван ефекат промјена одразио се и на смањење укупног губитка из претходног периода у износу од 1.949.430 КМ. Укупан капитал након свих промјена износи 18.565.736 КМ, а у крајњем резултату након умањења губитка текуће године износи 18.453.293 КМ, што значи да је укупан капитал Друштва повећан за 13.736.940 КМ (4.716.353 КМ са 31.12.2020. године након корекције извјештаја).

У току године није било већих безбједоносних инцидената нити догађаја угрожавања безбједности цивилног ваздухопловства у смислу кризних ситуација изазваних актом незаконитог ометања.

I ОПШТИ ПОДАЦИ О ДРУШТВУ

Привредно друштво под називом „Аеродром Бања Лука“ основано је 1991. године, да би се Одлуком Владе Републике Српске 1996. године, трансформисало у Основно државно предузеће „Аеродроми Републике Српске“ које је обухватало Саобраћајни аеродром „Бања Лука“, Аеродром у изградњи Соколоц, спортске аеродроме у Приједору, Залужанима и Бијељини и летишта у Бијељини, Братунцу, Скланима и Требињу. У складу са Законом о државним предузећима, средином 1995. године, уписује се у судски регистар код Основног суда у Бањој Луци као ОДП „Аеродроми Републике Српске“ Бања Лука.

Данас Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука послује као отворено акционарско друштво. Предузеће је, у складу са законском регулативом, рјешењем број: У/І 3058/03 од 28.11.2003. године, у регистарском улошку 1-2513-00 извршило упис статусне промјене власничке трансформације продајом дијела државног капитала и од тада Предузеће послује под називом Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука. Скраћени назив фирме је „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука. Сједиште предузећа је Маховљани бб, Лакташи. Рјешењем о регистрацији број 057-0-Рег.-16-000772 од 13.06.2016. године, извршено је брисање дијела друштва – Пословне јединице „ARS TOURS“ Бања Лука. У саставу предузећа послује пословна јединица под називом Предузеће за услуге у ваздушном саобраћају „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука, Пословна јединица „Складиште млазног горива“ Лакташи, са пореским подбројем 4400912460056.

Матични број	01140167
ЛИБ	4400912460005
ИД код УИО	400912460005

Основна дјелатност Предузећа је 52.23 Услужне дјелатности у зракопловном саобраћају.

Основна дјелатност представља скуп свих активности које се односе на прихват и отпрему авиона, боравак авиона на аеродрому, прихват и отпрему путника и пртљага, роба, ствари и поште.

Споредне дјелатности укључују следеће пословне активности: угоститељске услуге, трговачке услуге, давање у закуп рекламних простора, паркирање друмских моторних возила, дјелатност путничких агенција и туроператера и остале услуге туристима.

Финансијско пословање Предузећа се у 2021. години обављало преко трансакцијских рачуна код следећих пословних банака:

Рачун број 562-099-00011818-57 NLB Банка а.д. Бања Лука,
Рачун број 555-100-00240689-66 Нова банка а.д. Бања Лука,
Рачун број 552-000-200019279-37 Addiko Bank а.д. Бања Лука

У складу са Законом о унутрашњем платном промету („Службени гласник Републике Српске“, број 52/12), трансакцијски рачун код Нове банке а.д. Бања Лука је одређен као Главни рачун.

Девизни рачуни отворени су у Новој банци а.д. Бања Лука, NLB Banci а.д. Бања Лука и Addiko Banci а.д. Бања Лука.

1. Власничка структура

На основу извршене приватизације Рјешењем Основног суда у Бањој Луци број У/1 3058/03 од 28.11.2003. године у регистрационом улошку број 1-2513-00 Предузеће је организовано као акционарско друштво. Према Извјештају Централног регистра хартија од вриједности а.д. Бања Лука од 09.04.2022. године у Књизи акционара регистрована су 663 акционара. Укупна вриједност основног капитала је 10.125.725 КМ, а структура власништва над акцијама је следећа:

	Подаци о власнику хартија од вриједности ознаке: AERD-R-A	Број акција	% учешћа у основном капиталу
1.	Акцијски фонд РС, а.д. Бања Лука	6.550.417	64,69%
2.	"Аеродроми Републике Српске" а.д. Бања Лука	1.329.378	13,13%
3.	ПРЕФ а.д. Бања Лука	1.007.576	9,95%
4.	Фонд за реституцију РС, а.д. Бања Лука	503.784	4,98%
5.	ДУИФ Management Solutions, Бања Лука	134.568	1,33%
6.	Тодоровић Дејан	109.407	1,08%
7.	Жигон Изток	108.072	1,07%
	УКУПНО:	10.125.725	100,00%

2. Организациона и кадровска структура

Правилник о систематизацији радних мјеста донесен је у циљу испуњавања обавеза и усклађивања са низом закона као што је Закон о ваздухопловству БиХ, Стандардима ИКАО, те због кадровских капацитета и оперативних потреба аеродрома. Правилником о систематизацији радних мјеста из 2016. године, у Предузећу су дефинисани послови, радни задаци, услови за обављање задатака и број извршилаца. Наведеним Правилником, обављање послова и радних задатака организовано је кроз рад основних организационих јединица: сектора, служби, одјељења, реферата и Пословна јединица „Складиште млазног горива“ Лакташи.

Пословна јединица „Складиште млазног горива“ Лакташи је регистрована искључиво због потребе добијања рјешења УИО за царинско складиште тип „Ц“, а због промета млазног горива и могућности ослобађања авио-компанија од увозних дацбина при куповини.

Организациона структура Предузећа је следећа:

I УПРАВА ПРЕДУЗЕЋА

II СЕКТОР ЗА ОПЕРАТИВНЕ И ТЕХНИЧКЕ ПОСЛОВЕ

- Служба за саобраћај и технику
- Одјељење за прихват и отпрему ваздухоплова, путника, пртљага и робе
- Одјељење за електро одржавања
- Одјељење за одржавање аеродромске опреме, објеката и маневарских површина
- Одјељење за снабдјевање горивом и мазивом
- Референт за карго и пошту
- Медицинска служба
- Реферат противпожарне заштите

III СЕКТОР ПРАВНИХ, КАДРОВСКИХ И ОПШТИХ ПОСЛОВА

- Служба за правне послове
- Служба за кадровске послове
- Служба за опште послове

IV КОМЕРЦИЈАЛНО - ФИНАНСИЈСКИ СЕКТОР

- Служба рачуноводства и финансијске оперативе
- Служба анализе, плана, развоја и статистике
- Служба за јавне набавке
- Одјељење за комерцијалне послове
- Одјељење за трговину
- Одјељење за угоститељство

V СЛУЖБА БЕЗБЈЕДНОСТИ ВАЗДУШНЕ ПЛОВИДБЕ-SAFETY

VI СЛУЖБА БЕЗБЈЕДНОСТИ-SECURITY

- Одјелење техничког и физичког обезбјеђења и заштиту од птица и дивљачи

VII РЕФЕРАТ ЗА МАРКЕТИНГ, ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ И ПРОТОКОЛ

VIII ШКОЛСКИ ЦЕНТАР

IX ПОСЛОВНА ЈЕДИНИЦА „СКЛАДИШТЕ МЛАЗНОГ ГОРИВА“

Управу Друштва су у 2021. чинили:

- Милан Рачић, дипломирани инжењер саобраћаја - в.д. директора
- Драгиша Дакић, дипломирани инжењер машинства – в.д. извршног директора за техничке послове
- Огњен Вучен, дипломирани правник – в.д. извршног директора за правне послове,
- Весна Мирјанић, дипломирани економиста – в.д. извршног директора за економске послове

Надзорни одбор у 2021. години чинили су:

- Славиша Матић, предсједник Надзорног одбора
- Зоран Ињац, члан
- Зорислав Ивановић, члан
- Раде Павловић, члан
- Александар Чолић, члан - испред мањинских акционара.

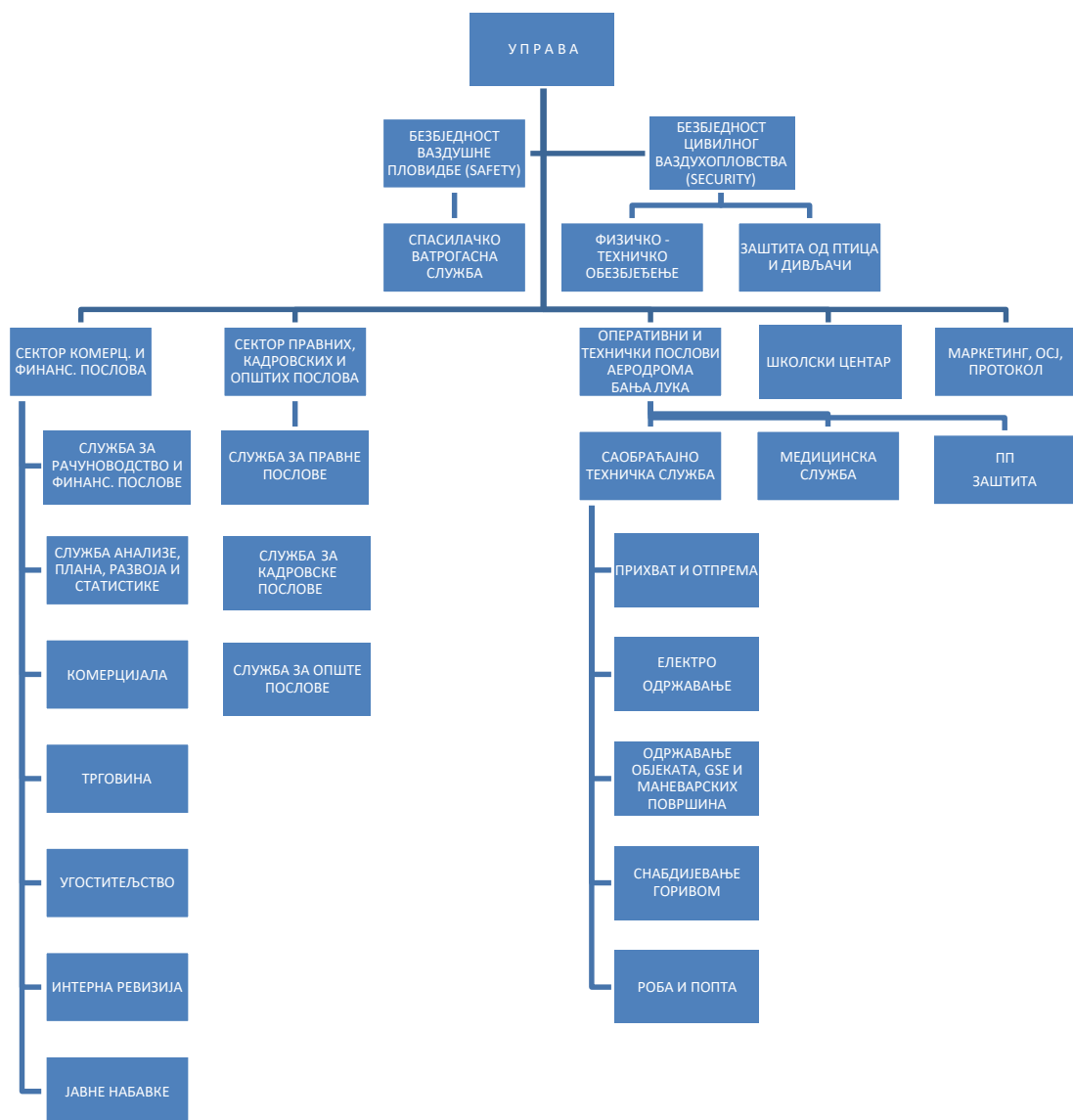
Одбор за ревизију су у 2021. чиниле:

- Љиљана Барош – предсједник
- Мирјана Дејановић – члан
- Весна Аћић – члан

Директор одјелења интерне ревизије:

- Данка Ратковић

Шема организационе структуре

II ФИЗИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

1. Путнички саобраћај

У 2021. години на аеродрому Бања Лука обављене су укупно 2.702 авио-операције, при чему је превезено укупно 139.882 путника, што је значајно веће остварење од планираног, и то за 24,76% више авио-операција и 125,85% више превезених путника, односно 83.596 путника више од планираног броја. Овако велико одступање од планираног обима саобраћаја услиједило је првенствено због закључивања уговора са новим авио компанијама, а што у процесу планирања није било познато, као и опрезнијег планирања због неизвјесности функционисања саобраћаја услед присуства пандемије.

Услед пандемије КОВИД 19 ваздушни саобраћај је у првој половини године био готово потпуно редукован, саобраћала је само компанија Air Serbia и остали летови. У јуну мјесецу долази до нормализације саобраћаја, поново почиње саобраћати компанија Ryanair и потписан је уговор са новим компанијама Wizz air и Too Montenegro. Такође, од јуна мјесеца поново је успостављен и чартер лет за Анталију.

У односу на 2020. годину када су била израженија ограничења саобраћаја због пандемије, у 2021. години остварено је повећање броја летова за 85,83% и превезено је 218,61% више путника него у 2020. години.

Остварени обим саобраћаја приближан је остварењу у 2019. години, прије пандемије, (2.565 летова и 149.996 путника), али при томе треба имати у виду да је саобраћај нормализован тек у другом полугодишту 2021. године, што представља значајан тренд раста обима саобраћаја.

1.1. Активности и резултати по компанијама

Air Serbia је у 2021. години обавила 166 авио-операција (164 у 2020.) и превезла 6.272 путника (5.180 путника у 2020.), што је још увијек значајно испод остварења у 2019. години прије смањења броја летова услед пандемије (416 летова и 18.351 превезених путника у 2019. години).

RYANAIR – Потписивање уговора са ирским нискобуџетним превозником RYANAIR-ом, дана 29. марта 2018. године, сматра се једним од најзначајнијих догађаја од отварања бањалучког аеродрома за међународни саобраћај.

Компанија Ryanair је у току 2021. године, уз обуставу саобраћаја у периоду од фебруара до јуна мјесеца, остварила 482 авио операције и превезла 51.977 путника, што је у односу на претходну годину више за 72,14% авио-операција и 49,96% више превезених путника. У току године ова компанија је саобраћала према следећим дестинацијама:

Geteborg (јануар, те од јуна до краја године), Memingen и Brisel (од јуна), Frankfurt (јули, новембар и децембар), Stocholm и Веџ (новембар и децембар) i Bergamo (од децембра).

WIZZ AIR – Потписивањем уговора са још једном великом нискобуџетном авио-компанијом у јуну мјесецу 2021. године, значајно се повећао обим саобраћаја на Аеродрому Бања Лука. За само седам мјесеци ова компанија је обавила 554 лета и превезла 69.754 путника. Ова компанија је од јуна мјесеца саобраћала према следећим дестинацијама Dortmund, Bazel, Malmo, Stokholm, Eindhoven и од децембра за Hamburg.

TOO MONTENEGRO – Непосредно након успостављања саобраћаја са авио-компанијом **WIZZ AIR**, потписан је уговор са још једном значајном компанијом **TOO MONTENEGRO**, која је у периоду од јуна до септембра на релацији Тиват-Бања Лука-Тиват превезла 3.645 путника и обавила 42 авио операције.

Kontiki Travel, Београд је у сарадњи са превозником **FREEBIRD** у периоду јуни-септембар 2021. године организовао charter летове за Анталију. Реализовано је укупно 38 летова и превезено 6.205 путника што је знатно више у односу на претходну годину када је остварено 18 летова и превезено 2.653 путника.

Када говоримо о **осталим** летовима, првенствено пословне и генералне авијације, коју чине углавном приватни пословни авиони ино-компанија, у 2021. години реализоване су 1.424 операције (43,55% више у односу на 2020. г.) и превезено укупно 2.029 путника (43,80% више у односу на 2020. г.).

Финансијски ефекат овог летења је за нас веома значајан, а опслуживање ових летова за аеродром није захтјевно.

Напомињемо да су сви показатељи у вези са бројем авио-операција искључиво зависни од планова авио-компанија, које уводе мањи или већи број летова у зависности од самосталне процјене да ли ће нека дестинација бити профитабилна, или не. Значи, аеродром не може самостално утицати на отварање било које линије, а од броја линија и у вези са истим од броја превезених путника од стране компанија директно му зависи приход.

Директни утицај аеродрома на компанију може бити кроз смањење цијене услуга и подизањем квалитета и обима својих услуга, или кроз субвенционисање линије.

Индиректни утицај је константно представљање авио превозницима потенцијала нашег тржишта, као и анимирање туристичких агенција за организацију аранжмана са укљученим авио-превозом.

Реализовани путнички саобраћај у 2021. години по компанијама и у поређењу са саобраћајем у 2020. години

2020-2021																								
Putnički saobraćaj																								
	RYANAIR				AIR SERBIA				WIZZAIR		AIR MONTENEGRO		CHARTER LETOVI				OSTALI LETOVI				UKUPNO			
	2020		2021		2020		2021		2021		2021		2020		2021		2020		2021		2020	2020	2021	2021
	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put	let	put
JAN	72	10626	6	631	20	829	8	198	0	0	0	0	0	0	0	0	76	83	203	54	168	11538	217	883
FEB	84	13207	0	0	24	769	8	205	0	0	0	0	0	0	0	0	70	103	71	66	178	14079	79	271
MAR	52	6080	0	0	12	323	10	209	0	0	0	0	0	0	0	0	58	53	106	137	122	6456	116	346
APR	0	0	0	0	0	0	10	286	0	0	0	0	0	0	0	0	56	19	84	99	56	19	94	385
MAJ	0	0	0	0	0	0	16	537	0	0	0	0	0	0	0	0	55	265	114	109	55	265	130	646
JUN	0	0	22	2346	16	489	8	350	66	6485	2	96	0	0	6	929	59	132	144	161	75	621	248	10367
JUL	0	0	80	9544	20	582	16	893	94	13319	18	1558	6	794	12	2004	104	43	132	511	130	1419	352	27829
AVG	36	1666	64	8197	18	774	18	1058	92	14679	18	1793	6	1051	12	2190	105	145	158	356	165	3636	362	28273
SEP	0	0	48	5556	16	527	16	713	76	10071	4	198	6	808	8	1082	111	247	152	152	133	1582	304	17772
OKT	4	565	56	6679	16	427	16	559	72	10626	0	0	0	0	0	0	82	81	116	100	102	1073	260	17964
NOV	18	1306	88	9369	12	263	18	643	70	6628	0	0	0	0	0	0	54	60	86	194	84	1629	262	16834
DEC	14	1210	118	9655	10	197	18	621	84	7946	0	0	0	0	0	0	162	180	58	90	186	1587	278	18312
UKU	280	34660	482	51977	164	5180	162	6272	554	69754	42	3645	18	2653	38	6205	992	1411	1424	2029	1454	43904	2702	139882

*Остали: некомерцијални летови, школски летови, спортски летови, санитарни летови, војни летови, летови хеликоптера и Авио сервиса Републике Српске.

2. Робни саобраћај - карго

Уз путнички саобраћај, на авионима Air Serbia-е имамо и допрему карго пошиљки. Одлазни карго се не обавља. У долазним карго пошиљкама најзаступљенија је медицинска опрема, лијекови и електроника. У 2021. години имали смо 194 карго пошиљке тежине 2.106 kg, што је значајно мање у односу на претходну годину када су допремане хуманитарне пошиљке условљене пандемијом КОВИД 19.

	2020.		2021.	
	Број пошиљки	Kg	Број пошиљки	Kg
ЈАН	20	341	16	195
ФЕБРУАР	45	199	13	135
МАРТ	29	741	13	150
АПРИЛ	8567	700	4	25
МАЈ	888	286	42	388
ЈУН	17	607	7	71
ЈУЛ	10	304	26	306
АВГУСТ	9	707	3	26
СЕПТЕМБАР	11	814	19	261
ОКТОБАР	48	443	27	259
НОВЕМБАР	16	352	12	158
ДЕЦЕМБАР	16	322	12	132
Σ	9886	117.607	194	2.106

У току 2021. године нови карго објекат је стављен у функцију заједно са припадајућом опремом. Складишни простор је укупне површине 577,37 m². Складиште је подјељено у два сегмента. Један сегмент чини Јавно царинско складиште површине 449,12 m² у оквиру којег се налази простор за смјештај робе површине 218,95 m², расхладна комора (+2 до +8 степени C) површине 199,84 m², комора за дубоко замрзавање површине 9,33 m² и просторија за специјалну робу површине 11,25 m², те помоћне просторије. Други сегмент чини Складиште за привремени смјештај робе укупне површине 128,25 m² које садржи простор за смјештај робе површине 109,27 m² и расхладну комору површине 15,11 m², те помоћне просторије.

Развој карга је један од стратешких циљева аеродрома Бања Лука.

III ФИНАНСИЈСКИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА

Предузеће је у 2021. години остварило укупне приходе у износу од 5.979.372,19 КМ. Укупни расходи су износили 6.091.816,42 КМ, што значи да је Предузеће остварило губитак у износу од 112.444,23 КМ. Губитак текуће године посљедица је првенствено књижења насталих обезврјеђења имовине након процјене у укупном износу од 902.547,22 КМ.

Предузеће је остварило пословне приходе у укупном износу од 5.924.952 КМ и укупне пословне расходе у износу од 4.969.162 КМ, те остварило пословни добитак у износу од 955.790,00 КМ.

Финансијски расходи и расходи од усклађивања вриједности имовине условили су настанак губитка обрачунског периода.

1. Приходи

Укупни приходи у 2021. години у износу од 5.979.372,19 КМ већи су у односу на приходе остварене у 2020. години у износу од 3.944.660,00 КМ за 51,58%. Остварени укупни приходи су на готово истом нивоу као приходи остварени у 2019. години (5.989.193,00 КМ).

У односу на планиране приходе за 2021. годину остварени приходи су већи за 39,06%.

Приходи по свим основама су већи у односу на планиране, као и у односу на претходну годину. Изузетак су приходи по основу услуга авио опслуживања и закупа пословних простора и реклама, што је посљедица обуставе саобраћаја у првом полугодишту након чега је требало вратити повјерење привредним субјектима да се рекламирају у нашим просторијама.

Приходи од продаје роба (трговина, бифе, млазно гориво и течност за одлеђивање) остварени у укупном износу од 1.726.929,96 КМ и већи су у односу на претходну годину за 71,88% (1.004.732 КМ у 2020.).

Приходи од продаје учинака (аеродромска такса, услуге авио опслуживања, манипулативне услуге, паркинг, и услуге одлеђивања) остварени су у укупном износу од 681.016,92 КМ и већи су у односу на остварене у 2020. години за 53,36% (444.072,00 КМ у 2020.).

Највеће повећање у односу на планиране приходе је по основу наплате паркинга и манипулативних услуга 227,55%, а у односу на претходну годину чак 522,90% је више остварено прихода по овом основу. Такође, примјетно је значајно повећање прихода по основу продаје робе у трговини (259,48% у односу на 2020.) и бифеу (386,89% у односу на 2020. годину).

На приходовном конту 652 књижен је приход од амортизације полетно слетне стазе (санација рађена по основу донације Владе Републике Српске) и приход од донација у укупном износу од 89.169,31 КМ.

Приход по основу субвенције Владе Републике Српске у виду редовног мјесечног гранта је дозначен у износу од 1.900.000,00 КМ. Поред тога, дозначена је помоћ из Компензационог фонда Републике Српске у износу од 500.000,00 КМ због посљедица обуставе саобраћаја усљед пандемије.

Крајем 2021. године на рачун Предузећа дозначен је и капитални грант из Програма јавних инвестиција у износу од 907.000,00 КМ намјењен за санацију аеродромских површина. Према мишљењу независног ревизора, поменути капитални грант је потребно прекњижити на одложене приходе, што ће умањити Остале пословне приходе и резултат текућег периода. Корекција ће се извршити приликом сачињавања финансијских извјештаја за 2022. годину.

2. Расходи

Расходи су у 2021. години остварени у износу од 6.091.816,42 КМ, што је у односу на планиране укупне расходе више за 39,88%. Редовни расходи су усклађени са повећањем укупних редовних прихода, међутим, након процјене имовине књижено је обезврјеђење објеката, постројења и опреме који се воде по ревалоризационој вриједности у укупном износу од 902.547,22 КМ што је значајно утицало на повећање укупних расхода. Такође, и расходи по основу амортизације су повећани због повећања вриједности имовине Предузећа.

Највеће учешће у укупним расходима имају расходи по основу бруто зарада и накнада запослених, затим расходи по основу набавке млазног горива и расходи по основу амортизације.

Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи (запослених, Надзорног одбора и Одбора за ревизију) у укупном износу од 1.833.703 КМ већи је у односу на претходну годину за 17,75 % због прековременог ангажовања радника услед повећаног обима саобраћаја и недовољног броја запослених. Такође, у току године, након преговора са Синдикалном организацијом, повећане су плате запосленима за 10%. Број запослених радника се није битније мијењао у односу на претходну годину.

Набавна вриједност продате робе у укупном износу од 1.383.812,00 КМ већа је у односу на претходну годину за 50,60%. По основу продаје робе остварен је укупан приход у износу од 1.726.929,96 КМ.

Трошкови материјала који се односе на набавку режијског и осталог материјала, горива и лож уља, те утрошак електричне енергије и текуће одржавање, повећани су у односу на 2020. годину за 35,58%. Најзначајније је повећање на текућем одржавању те на утрошку електричне енергије због повећања цијене и стављања у функцију карго објекта и проширења аеродромске зграде.

Трошкови производних услуга у односу на претходну годину веће су за 26,94%. Значајније су повећани трошкови текућег и инвестиционог одржавања основних средстава, трошкови рекламе и пропаганде након увођења нових авио компанија и нових дестинација, као и трошкови уговора о дјелу због већег ангажовања љекара на свим летовима.

Трошкови амортизације у износу од 692.764,59 КМ, већи су у односу на претходну годину за 12,18 %, а у односу на план већи су за 11,74%, односно за 72.764,59 КМ због повећане вриједности основних средстава након извршене процјене од стране овлашћених вјештака и активирања одређених основних средстава.

Трошкови резервисања за судске спорове у износу од 133.486,00 КМ односе се на резервацију судског спора са БХДЦА у висини 50% вриједности спора, а према одлуци Управе Предузећа и процјени адвоката.

Повећани су расходи по основу нематеријалних трошкова и то највећим дијелом због већих трошкова непроизводних услуга, трошкова образовања, затим већи су трошкови осигурања због повећаног обима саобраћаја и већих захтјева авио компанија за осигурање према трећим лицима. Трошкови репрезентације су повећани због већих цијена у сопственом угоститељском објекту.

Финансијски расходи у износу од 180.094,62 КМ мањи су у односу на претходну годину за 57,66%, а односе се на расходе камата по кредитима у износу од 31.036,92 КМ и затезне камате по основу судских пресуда у износу од 149.057,70 КМ.

Ванбилансна евиденција на дан 31.12.2021. године у износу од 6.550.530 КМ, односи се на примљене гаранције за изведене радове на карго објекту и проширењу одлазног гејта у износу од 218.545 КМ, те на банкарску гаранцију у износу од 1.481.985,00 КМ и заложену покретну имовину укупне вриједности 4.850.000,00 КМ који служе као инструменти обезбјеђења по основу зајма Инвестиционо-развојне банке Републике Српске.

На покретној имовини Предузећа засновано је заложно право укупне вриједности 4.850.000,00 КМ, на име обезбјеђења наплате потраживања у корист Фонда за развој и запошљавање Републике Српске по Уговору о зајму број 001-01-15/3-00028-16 од 14.09.2016. године. Ради обезбјеђења зајма 27.09.2016. потписан је Уговор о уступању потраживања између Аеродрома РС, као уступаоца потраживања, Инвестиционо развојне банке РС, као примаоца потраживања и Министарства саобраћаја и веза Републике Српске. Инструменти обезбјеђења Уговора о зајму су, поред мјеница и Уговора о цесији, и упис заложног права на опрему која је предмет набавке из средстава зајма у минималном износу од 4.850.000,00 КМ, а у корист Фонда за развој и запошљавање Републике Српске.

Остварени и планирани приходи за 2021.годину у поређењу са 2020.годином

Кonto	ОПИС	Остварење 2020. година	План 2021. година	Остварење 2021. година	Остварење 2021/ План 2021*100	Остварење 2021/ Остварење 2020*100
601	Трговина	43.586	60.000,00	113.096,74	188,49	259,48
	Продаја млазног горива и авио бензина	928.785	1.120.000,00	1.489.232,71	132,97	160,34
	Бифе	30.170	72.000,00	116.724,50	162,12	386,89
	Продаја течности за одлеђивање	2.191	10.000,00	7.876,01	78,76	359,47
611	Паркинг, манипулативне услуге	34.813	80.000,00	182.036,87	227,55	522,90
	Услуге одлеђивања	0	20.000,00	850,00	4,25	0,00
	Аеродромска такса	147.046	250.000,00	251.926,49	100,77	171,32
612	Услуге авио опслуживања	262.213	400.000,00	246.203,56	61,55	93,89
650	Субвенција из буџета Републике Српске	1.900.000	1.900.000,00	1.900.000,00	100,00	100,00
	Капитални грант	230.000	0,00	907.000,00	0,00	394,35
	Субвенција због пандемије	106.786	0,00	500.000,00	0,00	468,23
651	Закуп пословног простора и рекламе	124.832	250.000,00	77.286,07	30,91	61,91
652	Приходи од амортизација и донација	75000	75.000,00	89.169,31	118,89	118,89
655	Приходи од здравственог фонда-рефундација	26631	40.000,00	43.549,88	108,87	163,53
661	Камата по виђењу	0	900,00	213,80	23,76	0,00
679	Остали непоменути приходи	32.607,00	22.100,00	54.206,25	245,28	166,24
	Карго		0,00	0,00	0,00	0,00
	УКУПНО ОСТВАРЕНИ ПРИХОДИ	3.944.660,00	4.300.000,00	5.979.372,19	139,06	151,58

Остварени и планирани расходи за 2021.годину у поређењу са 2020.годином

Кonto	ОПИС	Остварење 2020. година	План 2021.	Остварење 2021.	Остварење / План 2021*100	Остварење 2021 / Остварење 2020*100
501	Трговина	39.239	50.000,00	105.183,24	210,37	268,06
	Млазно гориво и авио бензин	867.852	950.000,00	1.246.562,16	131,22	143,64
	Течност за одлеђивање	2.191	5.000,00	16.101,80	322,04	735,06
	Ватрогасно пјенило	1.557	5.000,00	3.092,01	61,84	198,59
	Бифе	7.999	17.000,00	22.736,51	133,74	284,24
512	Остали режијски материјал	34.009	35.000,00	36.806,09	105,16	108,23
	Радна одијела	6.689	6.000,00	6.965,18	116,09	104,13
	Текуће одржавање	37.271	30.000,00	55.085,36	183,62	147,80
	Канцеларијски материјал	4.151	7.000,00	12.091,44	172,73	291,27
513	Гориво и лож уље	50.764	60.000,00	53.699,61	89,50	105,78
	Електрична енергија	28.904	35.000,00	44.880,84	128,23	155,28
520	Трошкови бруто зарада	1.230.762	1.650.000,00	1.440.413,04	87,30	117,03
521	Бруто накнаде зарада	256.436	0,00	304.191,12	0,00	118,62
525	Путни трошак за службени пут	18.873	24.000,00	32.688,92	136,20	173,20
522	Накнаде за чл. надз. одб. и одб. са ревиз.(бруто)	51.139	50.500,00	53.968,92	106,87	105,53
529	Трошак превоза - Ryanair	11.350	6.000,00	4.768,36	79,47	42,01
	Телефон	19.688	18.000,00	30.584,05	169,91	155,34
	Сита - интернет	15.776	22.000,00	16.313,40	74,15	103,41
	Пошта	3.045	4.000,00	5.442,34	136,06	178,76
	DCS-елек. сис. конт. одл. путника - MB Aviation	82.913	73.000,00	78.532,57	107,58	94,72
532	Текуће и инв. одржавање осн. средстава	79.581	130.000,00	122.363,91	94,13	153,76
533	Трошкови закупнина	7.636	30.350,00	25.948,41	85,50	339,82
535	Реклама, огласи	10.560	10.000,00	41.866,74	418,67	396,47
539	Комуналне услуге	12.983	11.000,00	8.522,40	77,48	65,64
	Трошкови смјештаја - Ryanair	25.062	25.000,00	3.896,07	15,58	15,55
	Производне услуге по уговору о дјелу	42.730	30.000,00	77.427,21	258,09	181,20
	Остале услуге	74.701	55.000,00	88.384,87	160,70	118,32
540	Амортизација	617.560	620.000,00	692.764,59	111,74	112,18
541	Трошкови резервисања	0	215.400,00	133.486,00	61,97	0,00
550	Трошкови здравствених услуга	1.412	0,00	6.262,63	0,00	443,38
	Непроизводне услуге	19.985	20.000,00	34.514,97	172,57	172,70
	Стручно образовање и литература	14.499	30.000,00	32.372,35	107,91	223,27
	Трошкови ревизије и непроизвољних услуга	0	6.000,00	12.650,00	210,83	0,00
551	Репрезентација (угоститељске услуге и поклони)	13.265	10.000,00	19.874,09	198,74	149,82
552	Осигурање	10.295	45.000,00	49.077,14	109,06	476,71
553	Трошак платног промета у земљи и иностранству	9.808	11.000,00	13.544,13	123,13	138,09
554	Чланарине	1.001	800,00	651,72	81,47	65,11
555	Накнаде. Таксе и царина	7.517	2.000,00	11.326,89	566,34	150,68
559	Таксе и трошкови оглашавања рег. Возила зимска	13.504	14.000,00	24.148,37	172,49	178,83
560	Финан. расх. из односа са пов.прав.лицима	1971	2.000,00	1.971,00	98,55	100,00
561	Расходи камата по кредитима	101.994	30.700,00	31.036,92	101,10	30,43
	Затезне камате	321.177	0,00	149.057,70	0,00	46,41
562	Негативне курсне разлике	166	0,00	0,00	0,00	0,00
579	Трошак судских спорова	37.074,00	5.000,00	19.414,11	388,28	52,37
	Описи, неспоменути расходи, издаци за хум.здра.	6.613,00	4.250,00	25.125,99	591,20	379,95
581	Обезвређење објеката који се воде по ревалоризационој вриједности			56.414,23	0,00	0,00
581	Обезвређење постројења и опреме који се воде по ревалоризационој вриједности			846.132,97	0,00	0,00
УКУПНО РАСХОДИ:		4.201.702,04	4.355.000,00	6.091.816,42	139,88	144,98
ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТ:				-112.444,23		

IV ПОСЛОВНИ СЕГМЕНТИ ПРЕДУЗЕЋА

Пословни сегменти Предузећа по којима се могу пратити остварени приходи и расходи су организационе јединице:

- Бифе
- Киоск
- Пословна јединица „Складиште млазног горива“
- Одјелење за прихват и отпрему ваздухоплова, путника, пртљага и робе
- Одјелење за карго саобраћај

V КОРЕКЦИЈА ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЈЕШТАЈА

Према препоруци независног ревизора Друштво је извршило корекцију финансијских извјештаја, односно биланса стања на дан 31.12.2020. године.

Одлуком Управе Друштва, извршено је конвертовање ревалоризационих резерви у остале резерве у укупном износу од 821.818 КМ, из разлога што се поменута средства налазе на ревалоризационим резервама дуги низ година без одговарајуће документације према којој би се могао утврдити историјат настанка и почетног признавања ревалоризационих резерви. У складу са МРС 8 извршена је корекција на капиталу у Финансијском извјештају за 2021. годину.

Такође, Друштво је извршило књижење корекције нематеријалних улагања у припреми и капитала (губитак из претходног периода) у укупном износу од 850.343,00 КМ, по одлуци Управе Друштва, која се односе на пројектну документацију пристанишне зграде чија изградња није извјесна и на имовину пренесену из Аеродрома Требиње а.д. Требиње. С обзиром, да поменута нематеријална средства већ дуже вријеме стоје без икакве активности и да нису активирани на дан 31.12.2020. године, по препоруци ревизије извршена је корекција почетног стања имовине и капитала у Финансијском извјештају за 2021. годину.

VI ЕФЕКТИ ПРОЦЈЕНЕ ИМОВИНЕ

Евиденција имовине Друштва је била непотпуна. Након низа власничких трансформација које нису биле адекватно праћене преносом власништва над имовином, нити је вршена процјена имовине у претходном периоду, Друштво је одлучило да изврши процјену имовине за коју су ангажовани овлаштени процјенитељи грађевинске и машинске струке. Укњижавањем процјењене имовине дошло је до великих измјена у финансијским извјештајима за 2021. годину.

Некретнине, постројења и опрема на дан 31.12.2021. године износе укупно 25.153.390 КМ, што је више за 101,17 % у односу на вриједност исказану на дан 31.12.2020. године у износу од 12.503.710 КМ.

У складу са Рачуноводственом политиком, Друштво је за модел накнадног вредновања изабрало модел ревалоризације процјене и то за све групе, земљиште, постројења и опрему. Због чињенице да већина грађевинских објеката није имала никакву почетну набавну вриједност, него су само књижене накнадне реконструкције, Друштво се опредјелило да за грађевинске објекте примјени метод елиминације акумулиране исправке вриједности, док је за опрему примјењено сразмјерно кориговање бруто вриједности и исправке вриједности, у складу са параграфом 35 МРС 16.

Један дио основних средства није био уопште евидентиран у пословним књигама (стари торањ пренесен у власништво одлуком Владе Републике Српске 2016. године, цјелокупно грађевинско земљиште укупне површине 128.070 m² и возило са покретном траком за пртљаг) укупне вриједности 1.949.430 КМ, што је укњижено као исправка грешке из претходног периода, јер се имовина по први пут укњижава и извршено је књижење на резултат претходних година, као позитиван ефекат, односно смањење губитка за поменути износ.

Већи дио опреме коју посједује Друштво није имао почетну набавну вриједност или је била евидентирана у вриједности од 1 КМ, што је довело до повећања вриједности дијела опреме који је резултирао повећањем ревалоризационих резерви. Такође, један дио опреме је процјењен по нижој вриједности од набавне из разлога што је тренутна тржишна вриједност нижа или је ријеч о опреми која је стајала ван употребе дужи временски период, што је имало ефекат признавања расхода од обезврјеђења опреме у укупном износу од 846.132 КМ.

Највеће повећање вриједности имовине односи се на грађевинске објекте који су повећани са 5.727.557 КМ (стање на дан 31.12.2020.) на 15.741.578 КМ (стање на дан 31.12.2021).

Вриједност земљишта је процјењеном имовине повећана са 2.176.665 КМ на 6.313.532 КМ и односи се на земљиште укупне површине 1.130.469 m².

Процјењена вриједност опреме на дан 31.12.2021. године износи 3.098.280 КМ (на дан 31.12.2020. вриједност опреме 1.345.602 КМ).

Током 2021. године, Одлуком Управе Друштва, стављени су у употребу изграђени објекат за карго складиште укупне вриједности 1.326.008 КМ и дограђени дио пристанишне зграде и реконструисаног дијела укупне вриједности 732.500 КМ. Уз наведени објекат за карго складиште, активирана је и припадајућа опрема у вриједности 1.375.759 КМ.

Ефекти процјене имовине су се одразили и на повећање ревалоризационих резерви у укупном износу од 11.899.954 КМ.

Позитиван ефекат промјена одразио се и на смањење укупног губитка из претходног периода у износу од 1.949.430 КМ, тако да губитак из ранијег периода износи 4.281.760 КМ, односно 4.394.204 КМ са губитком текућег периода.

Укупан капитал након свих промјена износи 18.565.736 КМ, а у крајњем резултату након умањења губитка текуће године износи 18.453.293 КМ, што значи да је укупан капитал Друштва повећан за 13.736.940 КМ (4.716.353 КМ са 31.12.2020. године након корекције извјештаја).

VII ОТКУП СОПСТВЕНИХ АКЦИЈА

„Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука су поступајући по судској пресуди, дана 02.07.2020. године извршили плаћање главног дуга тужиоцу ОАИФ Opportunity Fund у износу од 549.002,67 КМ са припадајућим затезним каматама и трошковима поступка и жалбе. Наредни дан 03.07.2020. године, извршен је пренос акција у Централном регистру хартија од вриједности, чиме су „Аеродроми Републике Српске“ стекли 930.513 сопствених акција са процентуалним учешћем од 9,19% у укупним акцијама Друштва.

У 2021. години на основу процјене вриједности акцијског капитала Скупштина акционара је усвојила Одлуку о продаји (отуђењу) сопствених акција које су понуђене на продају на слободном тржишту Бањалучке берзе, али до реализације продаје није дошло.

Током 2021. године Друштво је поступајући по судској пресуди, дана 28.10.2021. године извршило плаћање главног дуга тужиоцу ОАИФ Adriatic Balanced у износу од 215.387 КМ са припадајућим каматама и трошковима поступка (укупан одлив новца у износу од 376.371 КМ). Дана 02.11.2021. године извршен је пренос акција у Централном регистру ХОВ, чиме је Друштво стекло још 398.865 редовних акција и тиме остварило процентуално учешће од 13,13% у укупним акцијама Друштва. Номинална вриједност акције износи 1 КМ. Друштво је у обавези да стечене акције прода у року од три године од дана уписа у Централни регистар, у противном извршиће се смањење основног капитала Друштва.

VIII ПОКАЗАТЕЉИ УСПЈЕШНОСТИ ПОСЛОВАЊА

Економичност:

		2021	2020	2019
Екон. укупног посл.	= $\frac{\text{Укупни приходи}}{\text{Укупни расходи}}$	0,98	0,94	1,00
Екон. посл. актив.	= $\frac{\text{Пословни приходи}}{\text{Пословни расходи}}$	1,16	1,05	1,07

Ликвидност:

- Коефицијент текуће ликвидности (КТЛ) је однос између текуће активе (обртних средстава) и текућих обавеза

		2021	2020	2019
КТЛ	= $\frac{\text{Краткор. имовина}}{\text{Краткор. обавезе}}$	1,10	0,51	1,04

- Коефицијент убрзане ликвидности (КУЛ) показује да ли су и колико текуће обавезе покривене брзо уновчивом активом

		2021	2020	2019
КУЛ	= $\frac{\text{Краткор. имовина - залихе}}{\text{Краткор. обавезе}}$	0,10	0,51	1,49

Низак коефицијент текуће и убрзане ликвидности указују на изражену неликвидност Предузећа у 2020. години.

Солвентност:

- Солвентност је способност предузећа да у року удовољи својим обавезама, односно да новчаним средствима подмири у року своје новчане обавезе. Солвентност - платежна способност се може изразити коефицијентом:

		2021	2020	2019
С	= $\frac{\text{Расположива новчана ср.}}{\text{Доспјеле новчане обавезе}}$	0,31	0,26	1,94

Ризик остварења резултата редовне активности и доња тачка рентабилности

Маржа покрића нам показује износ средстава који је произашао из пословних активности након покрића варијабилних расхода, и који даље служи за покриће фиксних и претежно фиксних расхода, као и нето расхода финансирања. Рацио марже у 2021. години износио је 0,55 (у 2020. години 0,49 а у 2019. години 0,36). Ово је показатељ искориштености марже покрића у пословним приходима и пожељнија је виша вриједност.

Рацио покривености трошкова камата у 2021. години је 5,31 и остварен је пословни добитак у износу од 955.790 КМ, док су трошкови камата износили 180.095 КМ.

Рацио пословног ризика ставља у однос остварену маржу покрића и остварени пословни добитак. Пожељна је што нижа вриједност овог индикатора, чиме је и нижи ризик остварења позитивног пословног резултата. У 2021. години рацио пословног ризика износи 3,38 (у 2020. години износио је 10,79, а 2019. године 5,46).

Рацио финансијског ризика ставља у однос пословни добитак/губитак и добитак/губитак редовне активности. Рацио финансијског ризика у 2021. години износи 1,23. У 2020. години овај рацио је негативан (-0,73) јер је остварен пословни губитак редовне активности. У 2019. години износио је 17,91.

Рацио укупног ризика представља ризик остварења позитивног укупног резултата и пожељно је да је овај рацио што нижи. У 2021. години рацио укупног ризика је 4,17.

Доња тачка рентабилности или праг рентабилности је она тачка у којој се приходи Предузећа изједначавају са његовим расходима, тако да је резултат пословања једнак нули (неутрални резултат пословања). Потребан пословни приход за остварење неутралног резултата редовне активности узима у обзир и расходе финансирања. Проценат искоришћења пословног прихода за остварење неутралног пословног резултата у 2021. години је 70,45 (у 2020. години је био доста висок 90,73%, у 2019. години 81,69%). Пожељно је да је овај ризик што нижи, јер би то значило да је већи остатак прихода којим се могу покрити трошкови финансирања и остали трошкови, те остварити већи ниво нето добитка.

Рентабилност

Стопа нето/брuto приноса на укупан капитал показује прилично високу нерентабилност, с обзиром да је остварени губитак увећан за расходе камата изразито низак у односу на вриједност имовине са којом Предузеће располаже и износи свега 0,31%.

Стопа нето приноса на инвестирани капитал је такође ниска 0,37% (1,39% у 2020. и 3,01% у 2019.) и показује рентабилност инвестираног капитала који је једнак укупном капиталу увећаном за дугорочне обавезе.

Рентабилност сопственог капитала у 2021. години износи 0,58% (2,96% у 2020. и 6,65% у 2019.), док је рентабилност основног капитала 0,67% (1,66% у 2020. и 3,82% у 2019.).

Стављањем у однос нето добитка/губитка са просјечним бројем акција изван Предузећа 10.125.725, добијамо зараду по једној акцији која је у 2021. години негативна и износи – 0,0111 (у 2020. години - 0,025355 КМ, у 2019. години је износила 0,001204 КМ).

Финансијска стабилност

Рацио финансијске стабилности у 2021. години је био изнад 1 (1,011), што значи да се дио сталне имовине финансирао из краткорочних обавеза, што не даје финансијску стабилност Предузећу. Стална имовина би требала бити финансирана искључиво дугорочним изворима финансирања. У нашем случају дугорочно везана имовина је већа од трајног капитала и дугорочних обавеза, па с тога Предузеће има недостајући капитал у 2021. години.

Задуженост

Стопе задужености у 2021. години, као и у претходним годинама од момента подизања зајма у износу од 7.000.000,00 КМ увећаног за камату, су изразито високе. Стопа односа задужења и капитала износи 56,92% и приказује да су обавезе Предузећа много више од капитала којим Предузеће располаже, али је значајно нижа у односу на претходну годину када је износила 181,78%. .

Стопа задужености укупне пасиве показује колико је имовине Предузећа финансирано из позајмљених извора средстава и у 2021. години она износи 39,12%, што је знатно ниже након извршене процјене имовине (73,98% у 2020. години и 74,09% у 2019. години), али и даље се Предузеће више ослања на позајмљене него на капиталне изворе средстава.

IX УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА

Циљеви управљања финансијским ризицима

Пословање Предузећа изложено је различитим финансијским ризицима, првенствено кредитном ризику и ризику ликвидности. Управљање финансијским ризицима усмјерено је на минимизирање потенцијалних негативних ефеката на финансијске перформансе Предузећа у условима непредвидивости кретања на финансијским тржиштима. Предузеће не користи финансијске инструменте заштите од ефеката финансијских ризика на пословање обзиром да такви инструменти нису у широј употреби и не постоји организовано тржиште ових инструмената.

Кредитни ризик

Кредитни ризик је ризик да дужници неће бити у могућности да дуговања према Предузећу измире у потпуности и на вријеме, што би могло довести до финансијског губитка Предузећа. Кредитни ризик обухвата дугорочне финансијске пласмане, краткорочне финансијске пласмане и потраживања. Предузеће нема значајну концентрацију кредитног ризика, с обзиром да се пласмани и његова потраживања односе на већи број купаца.

Ризик ликвидности

Руководство Предузећа управља ризиком ликвидности на начин који му обезбјеђује да у сваком тренутку испуњава своје обавезе. Ризиком ликвидности се управља одржавањем одговарајућих новчаних резерви, праћењем планираних и стварних новчаних токова и одржавањем адекватног односа доспјећа финансијских средстава и обавеза.

Валутни ризик

Валутни ризик је врста финансијског ризика који произилази из потенцијалне промјене девизног курса једне валуте у односу на другу. Предузеће у оствареним приходима има значајно учешће од продаје робе на страном тржишту, међутим сва потраживања су исказана у ЕУР који у Босни и Херцеговини има фиксан курс и на тај начин се елиминише валутни ризик у пословању.

Управљање ризиком капитала

Управљање ризиком капитала служи руководству да очува могућност пословања по принципу сталности пословања, истовремено максимирајући приносе власницима и другим интересним странама путем оптимизације односа дуга и капитала.

Порески ризици

Република Српска и Босна и Херцеговина имају више закона који регулишу област пореза (порез на додату вриједност, порез на добит, порез на плате и други порези). Често постоје различита мишљења међу државним министарствима и организацијама везано за правну интерпретацију законских одредби, што може довести до неизвјесности и сукоба интереса. Пореске пријаве, заједно са другим областима законског регулисања (царинске и девизне контроле) предмет су контроле од више овлашћених органа којима је законом омогућено прописивање јако строгих казни и камата. Тумачење пореских закона од стране пореских власти у односу на трансакције и активности Предузећа може се разликовати од тумачења руководства, што може узроковати Предузећу додатни износ пореза, казни и камата.

X РАДНА СНАГА

Број запослених радника у току 2021. године се није повећао, са 31.12.2021. године запослена су укупно 74 радника (у 2020. години укупно 75), иако је обим посла захтјевао ангажовање већег броја радника. У циљу рационалног коришћења људских ресурса одређени број радника у оквиру редовног радног времена распоређен је на више радних мјеста.

Запослени према степену стручног образовања			
Редни број	Стручна спрема	Укупно	Планирани број извршилаца
		2021	2021
1	Нижа стручна спрема	5	5
2	Средња стручна спрема	40	48
3	Висококвалификован	4	4
4	Виша стручна спрема	8	2
5	Висока стручна спрема	17	19
Укупно		74	78

Иако је анализа квалификационе структуре запослених у Предузећу са становишта ИСАО стандарда и закона који регулишу област цивилне ваздушне пловидбе већ указивала на потребу да се у Предузећу запосли одређени број нових радника, с обзиром да се у великом проценту финансирамо кроз субвенцију из буџета Републике Српске, настојали смо да не повећавамо број извршилаца.

Увођењем нових авио-линија од стране компанија Ryanair и Wizz air значајно је повећан обим саобраћаја и дошло је до повећане потребе за пријемом нових радника. Недостатак радне снаге је посебно изражен у служби саобраћаја и то у домену опслуге путника и ваздухоплова, те у служби физичког и техничког обезбјеђења.

У другој половини 2021. године значајан пораст обима саобраћаја захтјевао је ангажовање свих запослених радника у прековременом раду, као и ангажовање административних радника на пословима саобраћаја. Константно повећан фонд сати запослених не може бити дугорочно рјешење, те је у наредном периоду неопходно да се овај проблем ријеши одређеним повећањем броја запослених у складу са расположивим финансијским средствима.

XI ИНВЕСТИЦИОНИ ПРОГРАМ

Редни број	ИНВЕСТИЦИЈЕ	ПЛАН 2021.	ИЗВРШЕЊЕ 2021
1.	Реконструкција економске зграде	150.000	0
2.	Расвјета испред путничког терминала и паркинга	30.000	0
3.	Набавка машине за чишћење подова	12.000	11.452
4.	Санација решетака испред техничког објекта	30.000	0
5.	*Санација оштећења на платформи и маневарским површинама	2.100.000	0
6.	Цистерна са тегљачем за А1	700.000	0
7.	*Набавка специјалне опреме и видео надзора	320.000	0
7.	Систем за аутоматску наплату паркинга	144.000	0
8.	Реконструкција пословног простора	35.000	0
9.	Опрема за одлазни гејт	30.000	0
10.	Пројекат реконструкције економске зграде	6.000	0
11.	Набавка компјутера и софтвера	30.000	0
12.	Опремање карго објекта (набавка металних полица за складиште и архиву и ватродојава)	50.000	0
13.	Набавка контејнера	25.000	0
14.	Санација претакалишта	20.000	0
15.	Санација ограде периметра	30.000	0
16.	Информациони систем за информисање путника	15.000	0
17.	Набавка намјештаја за карго објекат	50.000	53.907
УКУПНА ИНВЕСТИЦИОНА УЛАГАЊА		3.777.000	65.359

Током 2021. године, Одлуком Управе Друштва стављени су у употребу изграђени објекат за карго складиште укупне вриједности 1.326.008 КМ и дограђени дио пристанишне зграде и реконструисаног дијела укупне вриједности 732.500 КМ, што укупно чини износ од 2.058.508 КМ. Уз карго објекат, активирана је и припадајућа опрема у вриједности 1.375.759 КМ.

За адаптацију оштећења на платформи и маневарским површинама, Одлуком Владе Републике Српске, одобрен је дио средстава у износу од 907.000,00 КМ која су дозначена на жиро-рачун Предузећа 30.12.2021. године, а пројекат је реализован за одобрену намјену почетком 2022. године.

У току 2021. године извршено је повећање нематеријалне имовине које се односи на инсталацију програма за књиговодство предузећа „ARS TOURS“ у износу од 1.400 КМ и на инсталацију дигиталне архиве у износу од 5.980 КМ.

За набавку опреме уложено је укупно 119.444 КМ, заједно са намјештајем за карго објекат, машинама за чишћење подова, опремом за кухињу, набавком врата за одлазни гејт и другом опремом.

ХП ПОВЕЗАНА ПРАВНА ЛИЦА

Повезано правно лице је „ARS TOURS“ д.о.о. Бања Лука чији је оснивач предузеће „Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука са учешћем у капиталу у износу од 25.000,00 КМ. У току 2021. године са повезаним правним лицем обављене су следеће трансакције:

- Потраживања од купаца у износу од 46.037,00 КМ
- Потраживања по основу позајмица у износу од 14.667,00 КМ
- Трошкови услуга у укупном износу од 2.441,00 КМ.

Предузеће „ARS TOURS“ д.о.о. Бања Лука је и у претходној години пословало са значајним потешкоћама због обуставе саобраћаја.

Укупно остварени приходи Предузећа су били 88.306,00 КМ, што је више за 91,91% у односу на остварење претходне године (46.014,00 КМ у 2020.), а на нивоу 2019. године (83.863,00 КМ у 2019.) Укупно остварени расходи су остварени у износу од 81.170 КМ (56.765,00 КМ у 2020.). Предузеће је пословало са добитком у износу од 7.136 КМ.

ХШ ШКОЛСКИ ЦЕНТАР

Центар за обуку стручног особља Аеродрома Бања Лука у току 2021. године провео је следеће активности које се односе на провођење основних обука, специјалистичких обука, стицање потврде о обучености и обнове знања.

- У периоду од 28.-29.01.2021. и 08.11.2021. године проведене су следеће обуке из области безбједности на Аеродрому Бања Лука – Свијест о безбједности - Модул 1 и Безбједност аеродрома –Модул 2 (ОБНОВА ЗНАЊА)

Бр	Вријеме извођења обуке	Назив теме	Пристигло кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	28-29.01.2021.	Свијест о безбједности (Модул 1)	14	14	0
2.	08.11.2021.	Свијест о безбједности (Модул 1)	5	5	0
3.	28-29.01.2016.	Безбједност аеродрома (Модул 2)	14	14	0

- У периоду од 26.-29.01.2021. године проведена је обука из области безбједности на Аеродрому Бања Лука – Модул 3 и Модул 4 (ОБНОВА ЗНАЊА)

Бр	Вријеме извођења обуке	Назив теме	Пристигло кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	26-29.01.2021.	КД преглед особа (путника) и ствари (ручног пртљага) - Модул 3	14	14	0
2.	26-29.01.2016.	КД преглед одвојеног пртљага – Модул 4	14	14	0

- У периоду од 26.-29.01.2021. године проведена је обука из области безбједности на Аеродрому Бања Лука – КД преглед карга – Модул 16 (СТИЦАЊЕ ЗНАЊА)

Бр	Вријеме извођења обуке	Назив теме	Пристиупило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	26-29.01.2021.	КД преглед карга	6	6	0

- У периоду од 08.-09.11.2021. године проведена је обука из области безбједности на Ваздушној страни аеродрома Airside Safety и Људски фактор HR на Аеродрому Бања Лука (СТИЦАЊЕ ЗНАЊА)

Бр	Вријеме извођења обуке	Назив теме	Пристиупило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	08.-09.11.2021	Airside Safety	5	5	0
2.	08.-09.11.2021	Људски фактор HR	5	5	0

- У периоду од 27.- 28.05.2021. и 09.11.2021. године проведена је обука из области опасних материја (DGR) категорија 12, 10, 9, 8 на Аеродрому Бања Лука (СТИЦАЊЕ ЗНАЊА)

Бр	Вријеме извођења обуке	Назив теме	Пристиупило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	27-28.05.2021.	Категорија 12	8	8	0
2.	27-28.05.2021.	Категорија 10	7	7	0
3.	27-28.05.2021.	Категорија 9	8	8	0
4.	27-28.05.2021.	Категорија 8	13	13	0
5.	09.11.2021.	Категорија 8	5	5	0

- У периоду од 31.05.- 16.06.2021. године проведена је обука из области снабдјевање ваздухоплова горивом – манипулант на Аеродрому Бања Лука (СТИЦАЊЕ ЗНАЊА)

Бр	Вријеме извођења обуке	Назив теме	Пристиупило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	31.05.-16.06.2021.	Снабдјевање ваздух. горивом- манипулант	6	6	0

- У периоду од 29.06.- 01.07.2021. године проведена је обука из области Прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари на Аеродрому Бања Лука (ОБНОВА ЗНАЊА) за сљедеће профиле:

Бр	Вријеме извођења обуке	Назив теме	Приступило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	29.06.-01.07.2021.	Земаљска STW, домаћ.вазд.пристаништа	5	5	0
2.	29.06.-01.07.2021.	Руковаоц аерод.опремом	9	9	0
3.	29.06.-01.07.2021.	Руковаоц агрегатима	5	5	0
4.	29.06.-01.07.2021.	Паркер сигналиста	3	3	0
5.	29.06.-01.07.2021.	Контролор опслуж.ваздухоплова, путника и ствари	2	2	0
6.	29.06.-01.07.2021.	Балансер ваздухоплова	3	3	0
7.	29.06.-01.07.2021.	Координатор саобраћаја	1	1	0

- У периоду од 06.- 26.10.2021. године проведена је обука из области Прихвата и отпреме ваздухоплова, путника и ствари на Аеродрому Бања Лука (СТИЦАЊЕ ЗНАЊА) за следеће профиле:

Бр	Вријеме извођења обуке	Назив теме	Приступи ло кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	06.-26.10.2021.	Земаљска STW, домаћ.вазд.пристаништа	4	4	0
2.	06.-26.10.2021.	Руковаоц аерод.опремом	4	4	0
3.	06.-26.10.2021.	Руковаоц агрегатима	2	2	0
4.	06.-26.10.2021.	Паркер сигналиста	4	4	0
5.	06.-26.10.2021.	Контролор опслуж.ваздухоплова, путника и ствари	2	2	0
6.	06.-26.10.2021.	Балансер ваздухоплова	2	1	1
7.	06.-26.10.2021.	Координатор саобраћаја	3	2	1

- У периоду од 06.- 26.10.2021. године проведена је обука из области заштите од птица и дивљачи на Аеродрому Бања Лука (СТИЦАЊЕ ЗНАЊА)

Бр	Вријеме извођења обуке	Назив теме	Приступило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	06.-26.10.2021.	Заштита од птица и дивљачи	4	4	0

УКУПНО ОБУЧЕНО КАНДИДАТА

Бр	Врста обуке	Приступило кандидата	Задовољило кандидата	Није задовољило
1.	Стицање знања	88	86	2
2.	Обнова знања	89	89	0
УКУПНО		177	175	2

XIV Безбједност ваздушне пловидбе – Safety

У 2021. години није било већих безбједносних инцидената на Аеродрому Бања Лука, а обављене су следеће активности:

Забилежено је дванаест догађаја и једанаест ризика без веће материјалне штете или других посљедица. Сви догађаји и ризици су третирани у складу са процедурама „SMS“ која се односи на извјештавање о догађају, анализу, процјену ризика и предузимање мјера ради ублажавања ризика односно свођења на прихватљиви ниво. Од укупно 12 догађаја, 6 се односило на удар птице у ваздухоплов, 4 на присуство животиња на ПСС, једна грешка у поступцима у виду неовлашћеног уласка возила на ПСС и 1 хитна ситуација стања приправности због губитка радио везе са КЛ ваздухоплова у слијетању.

Забилежени ризици који угрожавају безбједност ваздушне пловидбе односили су се на оштећења бетонских површина на платформи, стазама за вожење и писти које стварају комаде бетона и каменчиће (ФОД), као и рупе у маневарским површинама, па је у октобру БХДЦА подигла налаз друге категорије за спојницу Б, а у децембру и налаз прве категорије за маневарске површине укључујући и ПСС. Започете су корективне активности и припремљен је пројекат санације, обезбјеђен је и дио средстава за адаптацију и очекује се почетак радова почетком 2022. године. Забилежено је и присуство паса и срна на или у близини маневарских површина. Позивали смо хигијеничарску службу која је хватала псе и одвозила у азил, а срне, птице и мачке смо растјеривали расположивим средствима. Присутан је проблем недостатка бетонског темеља испод оградe, те животиње могу да прокопају пролазе кроз које се провлаче.

Припремљен је План корективних активности за отклањање уочених неусаглашености утврђених у Извјештају о проведеном стручном надзору од стране БХДЦА (бр.3-3-29-1-Упео-37-3/21-1 од 28.10.2021. године које содрже на мањак стручног особља, ажурирање приручника, оштећења на рулној стази Б, освјетљење знака платформе, дуже вријеме укључивања резервног електро напајања (агрегата) од прописаног, обуке ватрогасаца за гашење горива под притиском, неисправности на ватрогасном возилу МАН, споро отварање врата гараже ватрогасних возила, недостатак аутобуса на ватрогасном полигону, недостатак директне везе АКЛ – СВС, недостатак руда за вучу ваздухоплова и неажуран план за хитне ситуације.

Током интерног безбједносног аудита утврђене су неусаглашености које су Управи Предузећа достављене у Извјештају о резултатимаведеног интерног безбједносног аудита за 2021. годину на Аеродрому Бања Лука, а односиле су се на индивидуалне грешке у практичним поступцима радника, појаву ФОД на ПСС, дотрајалост цистерне за керозин и ватрогасног возила МАН, дотрајалост ватрогасних одијела за улазак у ватру, недовољан број ватрогасаца, недовољно електричара и недовољно санитетских возила.

- Сједнице Комитета безбједности ваздушне пловидбе (Safety Committee) су одржаване истовремено када и сједнице Комитета безбједности цивилног ваздухопловства (Security) Аеродрома Бања Лука јер су радили у истом саставу.
- На војном дијелу аеродрома обављано је крчење растиња, а затворене су и рупе испод оgrade гдје је постојао ризик од уласка паса и ситних животиња у аеродромски комплекс.
- Отклањање неусклађености утврђених током стручног надзора БХДЦА
- Ажурирање Аеродромског приручника прије инспекције БХДЦА
- Одржана је вјежба хитне ситуације на Аеродрому Бања Лука.
- Обављен је интерни аудит у саобраћајној, техничкој, спасилачко-ватрогасној и медицинској служби.
- Сегмент безбједности ваздушне пловидбе на Аеродрому Бања Лука био је предмет стручног надзора од стране БХДЦА.

XV Служба безбједности - Security

У 2021. години није било догађаја угрожавања безбједности цивилног ваздухопловства у смислу кризних ситуација изазваних актом незаконитог ометања.

Сједнице Комитета безбједности Аеродрома Бања Лука у 2021. години одржаване су редовно.

У септембру је одржана вјежба кризне ситуације „Напуштени пртљаг 2021.“ у којој су учествовале локалне организације на Аеродрому Бања Лука.

Обављен је стручни надзор од стране БХДЦА и подигнут је налаз због недовољне висине оgrade код робног терминала.

Отклоњен је налаз БХДЦА који се односио на недовољну висину оgrade код робног терминала.

Инсталиран је рендген за преглед робних пошиљки и МД врата на новоуспостављеној КД контролној тачки у згради робног терминала.

Постављене су мреже на прозоре на згради робног терминала.

Служба безбједности није кадровски појачавана у 2021. години.

Иако није било инцидената, анализирањем мјесечних извјештаја интерне контроле безбједности, издвајају се следеће потребе:

1. Потребан је већи број радника у обезбјеђењу, најмање 12 радника, од чега 4 жене, јер морају да покрију најмање четири различите активности на различитим локацијама. Тренутно, особље из саобраћајне службе не може да испомаже рад службе обезбјеђења због обавезе њиховог ангажовања у опслуживању ваздухоплова.
2. Ограду периметра би требало реконструисати, односно направити бетонски темељ како се не би провлачиле животиње.

3. Потребно је набавити уређај за детекцију експлозива у течности и уређај за детекцију трагова експлозива.
4. Успоставити систем видео надзора у зони наше одговорности за путнички терминал, платформу и ограду периметра.
5. Набавити теренско возило за ефикаснији преглед ограде периметра.
6. Изградити објекат односно просторију за одлагање опасних предмета.

XVI ЗНАЧАЈНИ ДОГАЂАЈИ У 2022. ГОДИНИ ДО ДАТУМА ПИСАЊА ИЗВЈЕШТАЈА О ПОСЛОВАЊУ ЗА 2021. ГОДИНУ

Од краја пословне 2021. године до датума писања овог Извјештаја о пословању десили су се следећи значајни пословни догађаји:

- ❖ Потписан је уговор о сарадњи са авио-компанијом Air Cairo која ће у љетном периоду саобраћати два пута седмично према Hurgadi,
- ❖ У фебруару мјесецу реализован је пројекат адаптације аеродромских површина у дијелу који је био највише оштећен а у складу са одобреним средствима
- ❖ Потписан је уговор о ангажовању Спасилачко ватрогасне службе Града Бања Лука, уз пријем додатног броја радника у оквиру Предузећа који ће се обучити за посао ватрогасца

Није било материјално значајних догађаја у периоду након датума биланса који би захтјевали корекцију или додатна објелодањивања према одредбама IAS 10 „Догађаји након дана биланса“.

XVII ПРОЦЈЕНА ОЧЕКИВАНОГ БУДУЋЕГ РАЗВОЈА

У наредном периоду очекује се нормализација саобраћаја, закључивање уговора са новим авио-компанијама, увођење нових линија и значајно повећање обима превезених путника.

Паралелно са тим неопходно је обезбедити адекватну инфраструктуру у погледу простора за пријем путника и манипулацију робом, набавку неопходне опреме за пријем већег броја ваздухоплова, запослити већи број радника неопходних за опслуживање путника и ваздухоплова, безбједности и других активности а у складу са повећањем обима саобраћаја. Неопходно је ријешити проблем Спасилачко ватрогасне службе обезбјеђивањем довољног броја ватрогасаца у складу са потребном СВ категоријом. Потребно је извршити кадровску реорганизацију и сталну едукацију запослених. Са изградњом карго објекта створени су услови за развој робног авио-саобраћаја који ће се у наредном периоду интензивирати. Потребно је истражити тржиште и закључити уговоре за ову врсту посла. Неопходно је паралелно са развојем саобраћаја развијати нове комерцијалне садржаје који ће допринијети већем остварењу прихода.

Улагати у инфраструктурне пројекте у складу са планом инвестирања усвојеним годишњим и средњорочним планом пословања. Основни циљ пословања у наредном периоду је усмјеравање свих активности ка циљу пружања услуга са високом професионалношћу и пажљивим односом према корисницима услуга и свим заинтересованим странама на трошковно ефикасан начин уз постизање позитивног финансијског резултата. Развојем путничког и робног авио-саобраћаја подстиче се развој туризма и цјелокупан економски развој шире регије и Републике Српске.

XVIII ИСТРАЖИВАЊЕ И РАЗВОЈ

Предузеће је у претходном периоду предузело низ активности на истраживању тржишта и презентовању услуга путем друштвених мрежа. Закључен је уговор са новом авио-компанијом и значајно проширен обим саобраћаја. Улажу се средства у маркетиншку презентацију услуга и побољшана је доступност информација корисницима услуга. Активно се тражи могућност сарадње са новим авио-компанијама као и укључивање у транспорт карго пошљици и свјетски поштански „tracing sistem“.

XIX ПРАВИЛА КОРПОРАТИВНОГ УПРАВЉАЊА

У Предузећу су имплементирани Стандарди корпоративног управљања Републике Српске кроз основни акт Предузећа – Статут. У Статуту су јасно дефинисана права акционара на начин да су наведене надлежности Скупштине акционара, поступак сазивања Скупштине, објављивање одржавање сједнице Скупштине акционара, начин достављања материјала и само одлучивање на Скупштини. Права акционара су заштићена Статутом Предузећа и Законом о привредним друштвима Републике Српске. Акционари бирају чланове Надзорног одбора Предузећа на основу власничке структуре предузећа на начин да три члана Надзорног одбора предлажу Акцијски фонд и Фонд за реституцију Републике Српске, док преостала два члана Надзорног одбора предлажу акционари са најмање 5% учешћа у акцијама Предузећа. Предузеће врши јавно објављивање Плана пословања и Извјештаја о пословању, као и извјештаја независних ревизора. Дужности, права и одговорности чланова Управе и Надзорног одбора Предузећа су јасно дефинисане Статутом, као и сукоб интереса. Предузеће има Одбор за ревизију и Статутом су дефинисане његове надлежности, као и надлежности директора одјелења интерне ревизије.

XX СУДСКИ СПОРОВИ

Преглед листе активних судских спорова на дан 31.12.2021. године, у којем се Друштво јавља као тужена страна.

Тужилац (назив фирме / лица)	Предмет спора	Износ који је предмет спора	Очекивани исход (да се добије спор - да или да се изгуби - не)	(сви износи у ВАМ) Потенцијалне обавезе за случај да се изгуби спор
БиХ, Министарство комуникација и транспорта, Дирекција за цивилно ваздухопловство	Тужба за накнаду штете	273.712,00 КМ	Неизвјесно (у току је првостепени поступак)	Главни дуг увећан за износ камате и трошкова (извршена резервација средстава)
МАРИНКО БАШИЋ	Тужба за заштиту права из радног односа	25.000,00 КМ	Неизвјесно (поднесен одговор на тужбу)	Главни дуг увећан за износ камате и трошкова
МИЛАН ДРАГИЋ	Тужба за заштиту права из радног односа	25.000,00 КМ	Неизвјесно (поднесен одговор на тужбу)	Главни дуг увећан за износ камате и трошкова
МАРИНКО БАШИЋ и МИЛАН ДРАГИЋ	Тужба за заштиту права из радног односа	Није означена вриједност спора	Неизвјесно (поднесен одговор на тужбу)	Главни дуг увећан за износ камате и трошкова
УКУПНО:		323.712,00 КМ		

Поред наведених судских спорова, не постоје други активни или очекивани судски спорови у којима се Друштво јавља као тужена страна и због тога не постоје друге потенцијалне обавезе које би могле произаћи по том основу. Такође, не постоје судски спорови у којима се Друштво јавља као тужилац.

Друштво је за наплату потраживања од привредног друштва „ВН AIRLINES“ д.о.о. Сарајево у износу од 254.252,64 КМ увећаног за износ припадајућих камата и трошкова поступка по пресуди број: 57 0 Пс 115100 15 Пс, од 22.09.2015. године, поднијело пријаву потраживања дана 03.11.2016. године као повјерилац у стечајном поступку број: 65 0 Ст 559396 16 Ст, који се води код Општинског суда у Сарајеву. Према последњим информација, стечајни поступак је у току и још увијек није било намирења повјерилаца у овом поступку. Могућност наплате је неизвјесна до окончања поступка.

XXI РИЗИЦИ У ПОСЛОВАЊУ

- Присутан је ризик у пословању од поновних рестрикција саобраћаја уколико дође до новог таласа пандемије вируса КОВИД,
- Ризик у функционисању саобраћаја могућ је због проблема са којима се сусрећу авио-компаније након пандемије усљед недостатка радне снаге и поскуплења енергената након почетка рата у Украјини,
- Значајан ризик је захтјев за испуњавање услова за продужавање Потврде за аеродром за јавну употребу. Било каква ограничењима, или суспензија Потврде, би имала несагледиве посљедице по Предузеће. Аплицирани су пројекти Влади Републике Српске за откуп земљишта и одређене инфраструктурне пројекте које је неопходно реализовати у циљу стварања услова за задржавање Потврде.
- Предузеће је и даље зависно од Субвенције Владе Републике Српске у цјелокупном износу, јер из властитих прихода не може финансирати неопходне расходе.
- Због повећаног обима саобраћаја, Друштво ће имати потребу за већим бројем радника, што ће захтјевати већа средства за лична примања, као и за набавку неопходне опреме.
- Интензивирање је проблем ангажовања ватрогасаца Спасилачко ватрогасне службе Бања Лука који више нису у могућности обезбједити довољан број људи у складу са повећаном категоријом, те је неопходно изнаћи средства за запошљавање додатног броја ватрогасаца.
- Отплата зајма додатно оптерећује пословање. Предузеће је потписало Уговор о зајму са Фондом за развој и запошљавање Републике Српске а.д. Бања Лука дана 14.09.2016. године на износ од 7.000.000,00 КМ, са периодом отплате од 120 мјесеци у који је укључен грејс период од 24 мјесеца. Након мораторијума на кредит у 2020. години и два продужења грејс периода у 2020. и 2021. години, наставља се отплата главнице са каматом од 01.08.2022. године у мјесечном ануитету од 106.530,33 КМ.
- Због обезбјеђења наплате потраживања по уговору о зајму Предузеће и Фонд за развој и запошљавање Републике Српске а.д. Бања Лука су закључили Уговор о уступању потраживања – цесији, а супотписник овог уговора као дужник – cesus је Министарство саобраћаја и веза Републике Српске. Осим тога, Друштво је као средства обезбјеђења уписало заложно право на имовину (опрему која је била предмет набавке из зајма) у укупној вриједности 4.850.000,00 КМ и издало 40 бјанко мјеница.
- Значајнији ризик у пословању у наредном периоду би могла да представља тужба БХДЦА у вриједности 266.972 КМ. Према одлуци Управе Предузећа и процјени адвоката, планирани су трошкови резервисања за овај судски спор у висини 50% вриједности спора, у износу од 133.486,00 КМ.

- Ризик да кумулирани губици из ранијих година чине готово половину капитала је смањен након смањења укупног губитка из претходног периода, као и повећања вриједности укупног капитала након извршене процјене имовине.

ЗАКЉУЧАК

Пословну 2021. годину обиљежиле су следеће активности:

- Потписани уговори са новим авио-компанијама,
- Прву половину године пратила је готово потпуна обустава саобраћаја због пандемије вируса КОВИД 19,
- Извршена процјена имовине која је утицала значајно на промјене у финансијским извјештајима Предузећа,
- Предузеће се суочило са извршењем судске пресуде која је додатно оптеретила пословање,
- Реализован дио започетих инвестиција по Инвестиционом програму (карго објекат, проширење пристанишне зграде)
- Остварен је негативан финансијски резултат и поред максималних уштеда у пословању, али првенствено као резултат књижења након процјене имовине,
- Повећан је квалитет аеродромских услуга и започете су одређене активности на реорганизацији и даљем унапређењу пословања,
- Није било безбједносних инцидената, нити аката незаконитог ометања цивилног ваздухопловства на аеродрому Бања Лука.

Путнички и cargo саобраћајни токови још увијек не дају финансијске резултате довољне за покриће основних трошкова аеродрома, па ће Предузећу и даље бити потребна субвенција и то у већем износу од досадашњег, јер ће у наредном периоду бити неопходан пријем већег броја радника и рјешавање питања запошљавања ватрогасаца и медицинског особља у складу са развојем обима саобраћаја. Тренутно су ангажовани сви радници из саобраћаја, обезбјеђења и администрације да би се организовало опслуживање тренутног обима саобраћаја. У наредном периоду се очекује даља експанзија и повећање броја дестинација и путника.

„Аеродроми Републике Српске“ а.д. Бања Лука